

Q Boecij Romani oratoris celeberrimi libri de consola
tione philosophie et metempsychosie extimij preclarissimis doctoris
sancti Thomae super eosdem Incipiunt feliciter.

philosophie serui

Es oꝝ ut tibi pertinet ea libertas. **V**acat sūt ꝑ
na Seneca octava ep̄la ad Luciliū. **Q**ua
vocari phia sciam veritatis recte habet ex
cedo metaphysice. **E**t phia assert delectatio
nes mirabiles firmitate et puritate. ex x. ethi
cop. **E**t multis vila est phia res mirabilis et
divina. ex de celo et mundo Aris. **I**tem q
nulla scienciam simili est phia q clarificata sit
et facit delectari eam in hoc seculo in pfectione et rectitudine. ex li. de po.
et morte. **E**t phia trahit hominem ab obscuritate ignorantiae ad scienciam. a te/
nebris stulticie ad lucem sapientiae et ad claritatem intellectus. ex codex li.
Arist. **I**te q phia a substituta liberat mentem mortis non turbat enim. **L**ul
liū in li. de fini. bo. et ma. **I**deo Seneca has et quæsiles pditiones et effect
laudabiles phiae aduertenshortat nos ad servitium phiae in proprie posse
sic dicere. **A**phie seruias oꝝ. **Q**uae quidem propter phari multis ro
nibus. Primo sic. Illi opꝝ seruire p cuius seruitutem hoi pertinet vera li
bertas sed phia est hymoi. igitur. **D**aior nota q libertas est nobilissima
pditio quæ natura humana desiderat et affectat. **D**icitur pꝝ q eundem Se
necam q post pmissum istam phia seruias oꝝ. subiungit ut tibi
pertinet vera libertas. **E**t paucis interpositis dicit. hoc enim scilicet ipsum ser
uire phia libertas est. **P**roba scilicet sic. Illi opꝝ seruire qd aim pfitur.
vitam disponit. actiones regit. agenda et omittenda demonstrat. et sine quo
nemo est securus. **P**hia ethymoi igitur et ceterum. **D**aior nota. nam iste pditiones
sunt de pfectione hominum. **D**icitur declaratur p Sen. xvi. ep̄la ad Lu
cillium loquens de phia dicit. **V**acat enim format et fabricat. vitam dispo
nit. actiones regit. et omittenda demonstrat. sedet ad gubernandum errantia
fluctuantia dirigit cursum. sed sine hac nemo est securus. **P**robatur ter
cio sic. Illi est seruidum qd tradit cognitio vltimi finis magnu incre
mentum. phia est hymoi. igitur et ceterum. **D**aior nota q cognitio vltimi finis ma
gnu incrementu pfit ad vitam. ex i. ethi. **D**icitur declaratur. nam vltimus
finis vita humanæ est beatitudo cuius cognitioem phia tradit. **D**icit
enim phia in iij. de solatioribꝝ pro. iij. et beatitudo est status omnium bonorum
aggregacione pfectus. **E**t in eodem iij. ostendit phia in quo sit vera beatitudo
et quod ad eam pertinet. **P**robatur quarto. Illi opꝝ seruire qd
facit hominem parem deo. phia est hymoi. igitur et ceterum. **D**aior nota p se. **D**icitur
pꝝ p Sen. xliv. ep̄la ad Lucillium q dicit. **H**oc enim mihi pphia pmitit
ut me parem deo reddat. **P**robatur quinto. Illi est seruidum qd est
magistra omnium scientiarum. nutritrix omnium pfitum. summi solacium lapsorum
animoꝝ. qd est prius veri lumen et cuius exhortatio est recta sui aucto

ritate dignissima. phia est hmoi. igit. tē. Maior nota qz rōnabilz ppter
has zditiones laudabiles alicui seruif. Minor declarat. Nam phia est
magistra oīm virtutum. ex pmo de zsol. pro. iij. Ipsa ē sumnum solaciū lapsoꝝ aior. iij. de zsol
pro. i. Ipsa est prævia veri luis. iij. de zsol. pro. i. Et eius exhortatio est
recta sui auctoritate dignissima. v. de. zsol. pro. i. Sic ergo p̄z ppositio
declarata quæ dicit Philosophia seruias op̄s. Sed dicens. Quid mihi
prodest phia si fatum est. Quid mihi prodest phia si deus rector ē quid
mihi. pdest phia si casus imperat. Ad hoc ridet Seneca. xiiij. epla
sua. sive inexorabili lege fati nos strigant sive d̄s arbitryniuersis cū/
eta disponit. sive casus actōes huānas sine ordine pmiscet. adhuc phia
insistēdum est. Phia em̄ nos tueri h̄z. h̄z em̄ horraf ut libenter deo pla
ceamus ut ipsum seq̄mūr ut stinue fortunæ resistamus et ut casum fera
mus. Licet atq; oīs hoīes natura scire desiderant. tñ pauci. de quo dolor ē
phia vacat. quod ideo attingit qz plures omisssis delectationibus inte
rioribus ad delectationes refugiant corpales. Non tñ oīz delectationes
corporales esse eligibiores interioribus delectationibus qz delectatio
nes corporales impediunt a summo bono. interiores āt ad id p̄mouent.
Un Boetius in tractatu de summo bono d̄t. Dolere debent qz delecta
tionibus sensualibus detinenz. bona interiora omittendo. Nam dediti
bonis sensualib; summa bona non attingunt. Quos homines sensuales
boecius. iij. de zsol. pro. iij. p̄at vespertilionibus dicens. Nequeunt em̄
oculos suos tenebris assuetos ad lucem spicuz veritatis attollere. simi
lesq; sunt auibus qz intuitum noī illuat. dies excecat. Et licet hoīes
sensuales et vulgares non magnificient nomen phiae sed magis blasphem
ant nihilominus tñ ipsa phia in sua dignitate pseuerat teste Seneca
xiiij. epla ad Lucilliu. Nunq; inualescet ad tñ milicia neq; ad tñ exce
dit p̄tra v̄tutes ut noī nomen phiae facz et venerabile p̄maneat. Sed di
ceres. phari non valeo qz paup̄sum. h̄z si diuitias habuero totū me phiae
dabo. et hoc videtur rōnabile. qz natura p̄ se non ē sufficiens ad speculan
dum. sed oī cibum et potū et reliquā famulatum p̄existere. Et p tanto sa
cerdotes in egypto habitis necāris ppter admirari ceperunt phari.
Hac excusatio rōne paup̄tatis non valet. audi Seneca. xvij. epla
ad Lucillium qz d̄t. Non est qui nos paup̄tas a phia reuocet. toleranda
en̄ est fames quam tolerauerunt quidā in obsidionibus. et quid aliud
erat p̄mū patientiæ illoꝝ qz in arbitrium nō cadere. s. inimicor. quā/
tomagis est qd p̄mitit p̄petua libertas. nullus hoīs timor et qd. aim li
berat a furoribus. multis en̄ ad philosophiādum obſtitere diuitiae pau
pertas āt expedita secura est. si vis animo vacari paup̄sis oīz aut paupe
ri similis. qz non p̄ studiū salutare fieri sine cura fragilitatis. fragili
tas āt est voluntaria paupertas. h̄z Seneca. Uz est igit ad philoso
phiādum exigunt necessaria. sed sufficiunt hoī pauca. non enim oīz futurū
felicidēum terræ et maris esse. qz natura paucis minimisq; p̄tentia est.
Ex scđo de zsolatione. prosa quinta. Proinde ergo oīala te et ad phiam
magno curru. totisq; viribus attende. h̄z Seneca. xvij. epla ad Lu
cillium. Phia ergo seruias. oīz ut tibi p̄tingat vera libertas. et tibi con/

tingat vera securitas. ut tibi innatescat felicitas. ut par deo fias et p̄ci
pue ut in aduersitatib⁹ et tribulatiōib⁹ positus p̄ ipam verissime soleris
exempl⁹ Boetij quem phia in exilium relegatum. ab oīb⁹ bonis pul-
sum dignitatib⁹ exutum. multis miserijs afflicti dulcissime isolabatur
De cuius phiae isolatioē agitur in libro Boetij q̄ intitulatur Liber de
isolatioē phiae. de quo ad p̄is nostra est intentio. Hec sufficiat de intro-
ductione huius li. Sed anteq̄ ad lrām accedamus quinq̄ sunt premi-
tenda. Primum de cā suscep̄ti operis. H̄c om̄ de causis huius li. Secun-
dum de titulo huius libri et eius expositione. Quartum de cā intitulatio-
nis p̄tis li. Quintum de generali summa et sententia huius li. Cir-
ca primum videlicet circa cam suscep̄ti opis q̄re Boetius hunc lib̄z scri-
psit est sciēdum. q̄ Boeti⁹ vir eximius sūl romanus. fide catholice ex-
tit q̄ disputans de fide catholica. etra duos hereticos lez etra Nestori-
um et Euticem. cū nullus esset q̄ eis resisteret. Boetius ip̄sos in cōi cō-
silio deuicit. sicut p̄tz in li. suo de diab⁹s naturis in christo. T̄ge vero
Theoderici regis gothoz cū idem Theodericus tyrannidem suā etra
romanos vellet exercere et quolibet bonos opprimere. Boetius p̄tute
dei armatus plus oīb⁹ alijs sibi restitit. et quos tyrannica rabies inuase-
rat Boetius amore iusticie exponēs se periculis ip̄sos liberauit. T̄dēs
at Theodericus rex gothoz solū ip̄m Boetium resistente. cogitabat
qualiter ip̄m p̄deret. et cum iusta cam etra eū nō inueret duas flas cās
finxit. Dicit enim Boetium impediuisse quedam delatorem sibi lrāp.
q̄ p̄tinebant accusationē senatus romanoz. vt sic senatus redderet reus
lele maiestatis. Hanc cām tangit Boetius p. iiii. h⁹ primi dicens. De-
latoz ne documenta deferret q̄bus senatus maiestatis rex faceret impe-
disce criminamur. H̄cō accusabat Boetius q̄ q̄dam lrās direxiss̄ ad
impatorem constantinopolitanum. q̄ quas restitueret libertate p̄stina ip̄sis
romāis. Hac cām tāgit Boetius eadem prosa sic dices. Nam de p̄posi-
tis falso lr̄s q̄b⁹ libertatē arguo sperasse romanā qđ attinet dicere.
His de causis Boetius p̄ viles gloas et ip̄hames accusatus. Idefensus
reus est iudicatus. et a rege Theodoro p̄piae in exilium relegatus. Boetius
at in exilio positus p̄terit p̄spitatē leuci reputās. et p̄ntem aduersita-
tem p̄siderās. ne aliquis hō in simili statu positus desparet. sed vñ etra
retrur haberet philosophicā isolatioēm p̄positū etra mutabilitatē for-
tune. Ex q̄b⁹ dictis p̄tz q̄ cā suscep̄ti opis est illa quatinus Boetius se
in exilium relegatum ab oīb⁹ bonis depulsum. dignitatib⁹ exutū. philo-
sophice se tuereur. volēs etra quilibet hoīc in simili statu positum
ne desperet silr esse etuēdum. Sed vidēdū est de causis huius li. cū
cā efficiēs fuit Boetius q̄ describēs materiā hui⁹ li. vñ tā p̄la. q̄ metro
imitatus H̄artianū felicem capellam q̄ in describēdo nuptias mercu-
rj et philologie hoc stilo v̄lus est. de quo fit mentio in Theodolo vbi dī
Egregiā bolem cui p̄ Stibontis amorem Ali super magna sociasti
teſte capella. Licet ille liber Boetij multū excellat lib̄z Hartiani tā
nobilitate materie q̄ p̄ulegio eloquēt. Boetius enī nec Tullio in p̄
sa. nec Virgilio in metro mīor reputat. Utetur at Boetius in h̄ libro
p̄la in qua poit rōnes ad etra adūm Boetium. probando q̄ non sit do

lendum de ammissione rex tralium. Utitur at metro delectabili ut dum audiatur meror obliuioni tradat. Causa materialis h^o li. est phica consolatio ordinata ad temptum mundanorum et ad appetitum summae felicitatis. vel phica consolatio persuadens neminem extollit in prosperis nec deprimi in aduersis. Vel aliter. Causa materialis sive subiectu huius li. est status miserabilis Boetij phica solitudo supinducta. Causa formalis tractus huius li. consistit in ei^o divisione de quod videtur post. Causa at formalis tractandi est modus agendi Boetij. et est dialogus. i. sermo duorum. Introducit enim Boetius in hoc li. duas glosas scilicet leipsum suam miseriariam deplangentem et phiam sibi dolentem. et ipsum super sua miseria solanum. hoc et ronabile. Nam enim Grego. Clerus ordo solationis est ut cum voluntate aliqua et merore suspendere. primo studeamus luctui ei^o recordare. Vel ideo causa formalis est dialogus. quod in quodam pte h^o primi li. phia introducit fortunam ipsum Boetium alloquitem. ubi incidit quodam figura tropi quod vocatur ethopeia; de qua videtur crevisimus. Et introducet aliis ethopeia loquentes. Ut cum fortuna loquitur Boetius ipse. Vel per dictum enim coeteri loquentes et causa formalis tractandi est quintuplex. definitiva. diuisiva. probativa. improbativa. exemplo. positiva. sicut videtur in li. Causa formalis huius li. est ipso cognito noscibos et quolibet aliis aduersitatibus et tribulatione positos phica solatione tueamur. et ne extollamur in prosperis et deprimamur in aduersis. ¶ Tercio videndum est de titulo h^o libri et de eius expositione. ¶ Unum sciendum quod titulus enim Remegium super donato. est clavis sive ingressus opis sequentis. Et ex titulus a titan quod est sol. sicut ei sol illuminat mundum. sic titulus liber. Et ponit titulus libri ad commendationem opis et ad laudem auctoris. Ast ergo titulus prius libri talis. Antius Manlii Torquati Seuerini. Exconsul patricii Ordinarii Boetii viri illustris incipit liber de consolatione phiae. Sed quidam quod est proposita nostra ponunt in titulo. dicunt aliqui quod forte plueta fuit romano et sic nostra ascriberet suorum auorum et predecessorum. Vel aliter per dictum quod plura nostra ponuntur in titulo propter horum et laudem ipsius Boetij. quod enim Seneca in libro de clementia ad Neronem. Multa cognoscunt honoris data sunt. Hic enim glosa non vult nostra nisi in uno nomine. quod quanto plus nostrarur: tanto plus cognoscit et tanto magis sordelet. Sic honesta glosa vult nostra pluribus nostris ut sic magis innoscatur et clarescat aliis sua forma. nam oecum bonum in eodem ductum magis elucescit. ¶ Exponitur at titulus sic. Boetius dicit fuit Antius a quodam nobili romano sic dicto de cuius genere ipse fuit. Vel dictus Antius quasi iniucus. ab a quod est sine et nicos victoria. Nunquam enim Boetius vincit potuit ut flecteretur a iure ad iniusticiam. sicut ipse testatur quarta prosa huius primi libri dicens. Nunquam a iure ad iniuriam me quisque detraxit. Secundo Boetius dictus fuit Manlius. quod de genere manilio fuit qui erant nobiles romani. Tercio Boetius dictus fuit Torquatus a quodam nobili romano sic dicto quod cum singula re bellum intaret cum quodam de gallia ipsum deuicit et torquem in collum sibi abstulit. et ratione dictus fuit torquatus. de eius genere fuit Boetius. ¶ Quarto boetius dictus fuit Seuerinus a seueritate. Seuerus et siue

cum Theodrico regi gothorū se o^rposuit. **V**el dictus fuit severinus q̄si sequēs veritatē nunc̄ em in iudicis l^o amore l^o odio flecti potuit a p̄itate Quinto boeti⁹ dicens fuit Exconsul q̄si vnu ex 2 solib⁹ romanoꝝ. vel exconsul q̄si extra 2 solatū positus quē prius habuit. Exconsulares diceban^r qui iam deposuerāt 2 solatū. et licet ab honore 2 solatus cesserent tū postea plus alij in magna reuerētia habebantur. **S**exto dictus fuit Patricius a nobilissimo romano sic dicto de cuius gne fuit Boetius. l^o alio mō patrich⁹ diceban^r nobiles romani q̄. puidēbant republīcē sicut p̄ filio quoꝝ noīa scripta erant aureis l̄ris. et ideo diceban^r p̄s de quo rū numero fuit vnu Boetius ppter qd dictus fuit patrici⁹. **P**ēptimo dicebat ordinari⁹ q̄ republīcā ordinauit. **V**el aliter ordinari⁹ diceban^r q̄ tantæ dignitatis erat vt q̄libet ordine digni eēt et sic fuit boetius. **O**ctavo noīe ppter dicit⁹ fuit boetius qd interpr̄atur adiutor. q̄ in nccītate pauperibus subueniebat. **Q**uarto vidēdum est de cā intitulatōnis hui⁹ li. Intitulatur iste liber de 2 sol. phīca. **E**bī scīcēdum. phīca 2 solatio dī rōnabilis demīrātio. declarans de cā amissione non est dolendū. et de cā possessione non sit gaudentū. et q̄ hoc peractū in p̄nti li. ideo sic intitulat. **Q**uinto vidēdum est dī gnali summa h̄tōrius li. **E**bī scī endū q̄ boetius in h̄ li. oñdit bona tpalia esse trāsitoria et nō 2 solistere totalet in eis totale et verā felicitatē. et per p̄ns non ēdolēdū de eoz ab sentia. nec gaudentū de eoz p̄ntia. et neminem dī extolli in p̄spis. nec deprimi in aduersis. **O**ndīc c̄s in p̄nti li. qd sit summū bonū ybi sit sitū et quō ad ipsum pueniāf. **E**tia oñditur q̄ boni sp̄ sunt potētes et mali sp̄ sunt ipotentes. et q̄ bonis nunc̄ desunt sua p̄mīa. malis nunc̄ sua sup̄plicia. **P**ost h̄ oñdit qd sit diuina puidētia. qd casus. qd fatū. qd libet arbitriū. Et ponit boetius rōnes q̄b⁹ pbat libet arbitriū nō posse stare cū puidētia dīna. et ponit quorūdam flām solutiōem et eā improbat. Postea oñdit veram solutionē quā rōnib⁹ p̄firmat. **I**sta et alia plura pulchra determinant in hoc li. sicut patebit in sequentib⁹.

Cāmīcū Dānlīj Torquati severini Boetij Ordinarij. Patricij viri exconsulis de 2 solatione phīca liber prim⁹ incipit. **D**ēt⁹ primū heroicū elegiacum.

Ormīna q̄ quondā studio florente peregi
Flebilis heu mestos cogor inire modos

Cāns liber Boetij prima sui diuisione diuidit in q̄nc̄ p̄ses fīm q̄ ponit q̄nc̄ libros partiales q̄s p̄tinet. In primo p̄querit se miserijs subiectum. In scđo ponit remēdia 2 solatiū. In 3° dēterminat de ha felicitate in q̄ sit sita et quō ad eam perueniāf. In q̄rto mouet q̄sdam questōnes ipsi phīca. In quinto dēterminat de casu et puidētia dīna. Primus liber incipit hic. **L**armina. **H**ec liber incipit ibi. Post h̄ec paulisp. **T**ercius ibi. Iam canū illa finierat. **Q**uartus ibi. Hac cum phīca. **Q**uint⁹ ibi. Dixerat orōnisc̄ cursum. **Q**uid et de q̄ agat in q̄ib⁹